

Megdönteni Putyin Tímeát

2023 július 03. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Az orosz medve nem játék, biztonságpolitikát nem építhetünk szurkolói elfogultságra

„Még sosem drukoltam fizetett fasisztáknak az állami fasisztákkal szemben, de Moszkva egy pillanatra ezt is elhozta, sajnós” – fogalmazott Somogyi Zoltán ellenzékhez közeli politológus, amikor b? egy hete a Wagner orosz zsoldoshadsereg vezet?je megindult Moszkva felé. Vegyük le az érvelés kedvéért a kijelentésr?l a min?ségjelz?s szószerkezetek ólomkabátját, és maradjunk a lényegnél: a megszólaló azt szerette volna, ha Jevgenyij Prigozsин megdönti Vlagyimir Putyin elnök uralmát.

Példa ez arra, hogy egyeseknek – meglehet, a legtöbbszörnek – nem is való több hatalom a kezébe, mint amennyit egy stratégiai társasjáték közben kapnak, zokniban a sz?nyegen ülve a barátaikkal. Mert tegyük fel, Prigozsин valóban meg tudta volna buktatni Putyint. Rendben. De mi lett volna másnap? És meddig tartott volna ez a „másnap”, élén Prigozsinnal, ezzel a fényes tekintet?, az emberi jogokra közismerten kényes liberális aktivistával? Mikor és ki jönne vagy jött volna máris utána?

Mit tudunk vajon utóbbi(ak)ról? Így, hogy azt sem tudjuk, kir?l vagy kibr?l beszélhetünk egyáltalán, persze nehezen megválaszolható a kérdés.

Nem segíti a tisztánlátást, ha szurkolói szinten állunk alapvet? biztonságpolitikai kérdésekhez. Móka Miki és Putyin között például van egy alapvet? különbség. Gyerekkorunk mókamesterének az volt a szerepe, hogy jól érezzük magunkat a matinén, amíg anyukánk el nem készíti otthon a vasárnapi ebédet. Putyiné nem ez. Nem azért van, hogy meg legyünk elégedve vele.

? a világ legnagyobb kiterjedés?, így potenciálisan a legkedvez?bb geopolitikai adottságokkal rendelkező országának vezet?je, egyben a világ két vezet? atomhatalma egyikének a feje. A medve nem játék.

Nem a Megdönteni Hajnal Tímeát cím? vígjáték forgatásán vagyunk. Szeretne-e például a poszt-Putyin játszózni az atombombával, mint Peter Sellers a Dr. Strangelove-ban? (E film alcíme: Rájöttem, hogy nem kell félni a bombától, meg is lehet szeretni.)

Oroszos szakért?k, „kremlinológusok” második hete vitatják, elemzik, pontosan mit és miért akart Prigozsин. Egyszer talán megtudjuk. Az utóbbi napok egyik leginkább figyelemreméltó megfogalmazása Andrej Kartapolov befolyásos orosz képvisel?é: „A következ?k adódtak össze: el?ször a pénz, másodszer az ostoba és túlzó ambíció, harmadszor pedig az izgalmi állapot.”

A tizenhat hónapja tartó orosz–ukrán háború nyomán bekövetkez? pszichózis pedzegetése azért is indokolt lehet, mert egy államcsínykísérlet önmagában jellemzően racionális cselekvés. Ha Prigozsint pusztán a hideg számítás vezérelte volna, akkor fel kellett volna mérnie, mekkora támogatottsága lehet az állami er?szakszervezeteken, s?t magán a Kremlen belül, Putyin legsz?kebb környezetében.

A puccisták sorsa általában vagy-vagy: a gy?zelem vagy a vég, legalább politikailag, de gyakran fizikai mivoltukban is. Ja, és nem kell, hogy bumszli magánhadsereg legyen a kezükben, mint a Wagner.

Pár hete járt Budapesten Edward Luttwak, hogy – azon túl, hogy jót beszélgettünk vele – a kezünkbe nyomja alapm?ve, a Puccsisták kézikönyve ezúttal egy huszonegyedik nyelven, magyarul megjelent kiadását. Luttwak többek között azt írja: „A puccsok ritkán sikeresek túlzott fegyverhasználat esetén, és teljes kudarcot vallanak, ha a helyzet polgárháborúvá fajul.”

Nem tudjuk, Prigozsин olvasta-e ezt a könyvet, de azt tudjuk, hogy Luttwak nem minden „tanítványa” tanulta meg a leckét. Mohammed Úfkír bukott puccsista marokkói tábornokot vérbe fagyva találták meg 1972-ben; a közelében az akkor már négy éve megjelent Puccsisták kézikönyvének egy példánya feküdt. A mostani, oroszországi miértr?l és hogyanról sokat fognak még vitatkozni a szakemberek, és bizonyára új információk is napvilágra kerülnek majd. Akármilyen történet, az elmúlt húsz év, a Putyin-korszak orosz belviszonyainak egyik legfontosabb fejleménye lehetett, amely ráadásul háborús id?ben került felszínre. Olvasom Mihail Zigar, a Dozsgy (Es?) tévécsatorna volt f?szerkeszt?jének elemzését. (Korábbi, magyarul is megjelent könyve: Putyin metamorfózisa – Semmi sem úgy történt, ahogy gondoljuk.)

Zigar Putyin bels? köreib?l származó számos informátorára hivatkozik. Azt állítja, ezúttal komoly repedés keletkezett Putyin rendszerén, és az elnök ezzel nincs is tisztában. Zigart a legkevésbé sem lehet tájékozatlannak nevezni, de érdemes tudni róla, hogy a mai orosz valóságba egyáltalán nem illik be, sem újságíróként, sem

magánemberként. (Tavaly például a háború kitörése után pár nappal elhagyta Oroszországot, külföldre költözött, majd Portugáliában összeházasodott egy másik férfival.) Meglátjuk, mi történik ezek után Moszkvában, de óhatatlanul felmerülnek az emberben azok a példák, amikor vezet? újságírókat a legmagasabb szinten lévő forrásaik csúnyán megvezettek, ?k pedig belelovták magukat egy vágyvezérelt narratívába. Mint a The New York Timesnál húsz éve Judith Miller, aki mára talán már felhagyott Szaddám Huszein állítólagos tömegpusztító fegyvereinek hajkurászásával.

A történelem nem készíti magáról werkfilmeket, jellemzően nem mutat menet közben felmerült alternatívákat, csak egy „sztorit” ad le, amit aztán gyakran sokféleképpen értelmezünk utóbb. Nem tudjuk, mi történt volna, ha Hitler 1933-ban nem jut hatalomra, ha Japán 1941-ben nem támadja meg az Egyesült Államokat, ha Sztálin nem hal meg 1953-ban, illetve mennyit tudnánk ma a Kennedy-gyilkosságról, ha Ruby nem lövi le gyorsan Oswaldot, az elnök merényl?jét. A világ ett?l a sok-sok el?re nem látható bizonytalanságtól olyan izgalmas, sokszor kíméletlen és elviselhetetlen, olykor viszont örömteli hely.

Mindenesetre emlékezhetünk arra, hogy az 1991. augusztusi moszkvai puccskísérlet idején milyen forró volt a helyzet. Nemcsak a Szovjetunióban, de nálunk is. A kommunista visszarendez?dés veszélyét?l tartottunk sokan. Milyen következményekkel járt volna hazánkra nézve, ha Krjucskov KGB-f?nök vezetésével sikeres lesz a puccs Gorbacsov és Jelcin ellen?

Krjucskovot (akárcsak Andropov korábbi pártf?titkárt) sajnos 1956-ban már megismerhettük a budapesti szovjet nagykövetség diplomatájaként. De pontosan mégsem tudhatjuk, mi történt volna 1991-ben, mint ahogyan azt sem, milyen hosszsan lett volna életképes ekkor már, a világpolitikailag megroggyant Moszkvában egy keményvonalas rendszer. Évekig? Hónapokig? Talán csak napokig? A kifejeletet persze ismerjük: Gorbacsov és a Szovjetunió számára ez volt a vég kezdete, Jelciné lettek az orosz szempontból borzalmas 1990-es évek, Krjucskov meg mehetett a börtönbe.

Ha nem számítjuk az 1980-as évek gyors egymásutánban eltávozott pártf?titkárait, Andropovot és Csernyenkót, akkor azt látjuk, az elmúlt száz évben mindössze hat ember lehetett a Kreml ura: Sztálin, Hruscsov, Brezsnyev, Gorbacsov, Jelcin és most Putyin. Egyikük sem szolgált hat évnél rövidebb ideig ezen a fontos poszton, de inkább a tíz–húsz év uralom jellemző rájuk. A napi „kremlinológia” más szempontok mellett nem kis részben arra is épül, hogy a világ diplomatái, titkosszolgálati, Oroszország-kutatói, szakújságírói megfigyelik és végül kiismerik a mindenkor moszkvai vezető? szándékait, törekvéseit és jellemét: erősségeit és gyengéit.

Apró mozaikdarabokból építik fel a nagy képet, és igazítják hozzá biztonságpolitikai rendszerüket.

Aki Putyin több mint húszéves uralmának megdöntését sürgeti, az támassza alá garanciákkal, hogy a Kreml ?t követ? ura a mostani orosz elnöknel kevésbé veszélyezteti majd az Európai Unió és benne Magyarország biztonságát.

Természetesen senki nem tud ilyen garanciát adni. Sok-sok finnyáskodással és szurkolói szint? elfogultsággal oda jutnánk el, amire Somogyi Zoltán még nála is ismertebb politológus pályatársa, a realista szemlélet? Henry Kissinger azt mondta: annak az országnak, amely morális tökélyre törekszik a külpolitikájában, a végén sem tökély, sem biztonság nem lesz a jussa.

Borítókép: Vlagyimir Putyin orosz elnök (Fotó: MTI/EPA/Szputnyik/Kreml)

Sz?cs László - www.magyar nemzet.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló